

Jakob reeds een waar gelovige in de moederschoot

Genesis 25

“En de kinderen stieten zich te zamen in haar lijf. Toen zeide zij: Is het zo? Waarom ben ik dus? En zij ging om den HEERE te vragen.” (Vers 22)

Hier verrijst plotseling een nieuwe beproeving, n.l. dat de kinderen in de moederschoot tegen elkander aanstoten. Die botsing brengt slechts droefheid aan de moeder, zodat zij de dood kiest boven het leven. En geen wonder, want zij bedenkt, dat het haar honderdmaal beter zou geweest zijn te sterven, dan dat dit vreselijke wonderteken in haar werd geopenbaard, **dat tweelingbroeders verborgen in de moederschoot reeds een vijandige oorlog voerden**. Daarom vergissen zij zich, die deze klacht toeschrijven aan vrouwelijk ongeduld, dat zij niet zozeer door smart of kwelling werd beroerd, als wel door afschuw van het wonderteken. Immers ongetwijfeld heeft zij gevoeld, dat deze strijd niet langs natuurlijke weg werd opgewekt, maar **bovennatuurlijk** was, en het een of ander vreselijk en droevig einde voorspelde.

Doch tevens moest de vrees in haar opkomen voor Gods toorn, gelijk de gelovigen niet blijven staan bij het gevoel van ogenblikkelijk kwaad, maar afdalen tot de oorzaak, en zo door het verstaan van Gods oordeel verschrikken. Maar schoon ze in den beginne meer dan behoorlijk wordt verontrust, en uitbrekende in gemor, de rechte maat en gematigdheid niet bewaard, wendt ze toch een weinig later een middel aan en zoekt ze troost voor hare smart. En zo schrijft zij door haar voorbeeld ons voor toe te zien, dat wij in droevige omstandigheden niet al te zeer toegeven aan onze droefheid, of, door onbestemde kwellingen van binnen te voeden, onze harten laten verteren. Wel is het moeilijk de eerste bewegingen te onderdrukken, doch voordat zij zich meer teugelloos openbaren, behoren wij ze te beteugelen en tot de orde te roepen. Bovenal moet de gematigdheid van de Heere worden afgebeden, gelijk Mozes hier verhaalt, dat Rebecca ging om de Heere te raadplegen, daar zij oordeelde, dat niets geschikter zou zijn om haar gemoed te stillen, dan zich in kennis te stellen met Gods Raad en zich tot gehoorzaamheid te schikken. Want al werd een droevig of minder gewenst antwoord gegeven, toch hoopte zij tevens op het een of ander middel tot verlichting, van Gods gunst te ontvangen, waarin zij kon rusten. Doch hier ontstaat een moeilijkheid, n.l. hoe Rebecca God raadpleegde. De algemene opinie, rustende op gezag van velen, is, dat zij aan de een of andere profeet gevraagd heeft, wat toch dit wonder beduidde. Ook schijnt Mozes een wenk te geven, dat zij ergens is heengegaan, om de Godspraak te horen. Doch omdat deze gissing niet de minste schijn van waarheid heeft, neig ik meer naar een andere kant over: dat ze de eenzaamheid heeft gezocht en sterker gebeden heeft, om een openbaring van de hemel te ontvangen. Want welke profeten zou zij te dier tijd, behalve haar man en haar schoonvader, op de wereld, althans in de omtrek hebben gevonden? Voorts denk ik, dat toen misschien God Zijn wil heeft bekend gemaakt door Godspraken. Ten derde paste het als wij letten op de grootheid der zaak, veel meer, dat dit verborgene door de mond Gods, dan door het getuigenis van mensen werd bekend gemaakt. Onze wijze van doen is anders. Want God maakt heden niet door zodanige wondertekenen toekomstige dingen bekend, en in het besturen van onze levensloop is voor ons genoeg, de leer der wet, der Profeten en van het Evangelie, welke de volmaakte wijsheid bevat.

De strijd in de moederschoot wijst reeds op de strijd (vijandige oorlog) tussen het zaad der slang en het Zaad der vrouw. En Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar Zaad; Datzelve zal u de kop vermorzelen, en gij zult Het de

Jakob reeds een waar gelovige in de moederschoot

verzenen vermorzelen. (Gen. 3:15). We zien hier al een teken van in de moederschoot bij Rebekka. [MGvdH]

“En de HEERE zeide tot haar: Twee volken zijn in uw buik, en twee natiën zullen zich uit uw ingewand vaneenscheiden; en het ene volk zal sterker zijn dan het andere volk, en de meerdere zal den mindere dienen.” (Vers 23)

Twee volken zijn in uw buik had de HEERE tot Rebekka gesproken. De twee volken, afgebeeld door de rechtvaardige Jakob en de onrechtvaardige Ezau, zijn reeds in de buik van Rebekka aanwezig! [MGvdH]

“En daarna kwam zijn broeder uit, wiens hand Ezau verzenen hield; daarom noemde men zijn naam Jakob. En Izak was zestig jaar oud, als hij hen gewon.” (Vers 26)

De kanttekeningen schrijven bij dit vers: Hebr. Jaäkob. Deze naam betekent zoveel alsof men zeide hielhouder. In Genesis 27:36 schrijven de kanttekeningen: Waarom hij Jakob genoemd is, is te zien Gen. 25:26; te weten, omdat hij zijn broeder Ezau bij de verzenen hield in de geboorte. Maar Ezau duidt dezen naam alsof hij hem den voet gezet of gelicht, dat is, verschalkt en bedrogen had, welke betekenis het Hebreeuwse woord ook lijden kan. Zie Jer. 17:9. Er wordt dus valselyk beweert dat Jakob bedrieger betekent. Zijn naam wijst dus op de strijd tussen het Vrouwenzaad en het slangenzaad, en die strijd is ook gaande in de moederschoot tussen Jakob (de verkorenen en type van Christus) en Ezau (de verworpenen). [MGvdH]

“Als nu deze jongens groot werden, werd Ezau een man, verstandig op de jacht, een veldman; maar Jakob werd een oprecht man, wonende in tenten.” (Vers 27)

Thans beschrijft Mozes ons kort beider karakter. Maar hij prijst Jacob niet wegens uitnemende en schitterende gaven, die lof en vermelding verdienen, maar zegt alleen, dat hij eenvoudig is geweest. “taam” wordt wel meestal genomen voor zuiver en oprecht, maar hier moet men dit woord laten slaan op de tegenstelling. Nadat hij heeft verhaald, dat Ezau sterk was en gehecht aan de jacht, en een veldman, stelt hij daar tegenover Jacobs zachte geest, omdat hij thuis rustig leefde, zodat hij traag scheen te zijn gelijk de Grieken “vikositous” noemen, die thuis zittende geen blijken geven van vlijt. Kortom de vergelijking heeft dezelfde kracht alsof Mozes Ezau prijst om zijn kracht, maar van Jacob zegt, dat hij zich aan huiselijke rust overgaf; en dat de eerste van dien aard is geweest, dat hij beloofde een krachtig man te zullen worden, maar deze niets aanbevelingswaardig had. Als de eer van het eerstgeboorterecht door het hemels besluit op Jacob was overgedragen, waarom liet God hem dan in de tent liggen en angstig bij de haard gedoken neerzitten? Is het niet omdat God Zijn uitverkiezing voor een tijd soms wil verborgen houden, opdat de mensen niets zouden toekennen aan hun eigene voorbereiding.

Kohlbrügge spreekt in zijn Schriftverklaring bij het 25^e hoofdstuk aldus: “Jakob staat er verder was een vroom man, zoals Luther vertaalt, *een oprecht man*, naar onze Statenvertaling. Dit woord “vroom” of “oprecht” - de betekenis is dezelfde - komt dikwijls voor in het eerste boek van Mozes. Zo lezen wij Gen. 6 vers 9b: *Noach was een rechtvaardig*, - oprecht; of volgens Luther een vroom - *man in zijn geslachten*. Waar de Heilige Geest dan de grond bijvoegt, waaruit dit ontsproot: *hij wandelde met God*. Zo staat er ook van Abraham, na de geschiedenis met Hagar, toen Hagar hem Ismaël gebaard had, dat de Heere

Jakob reeds een waar gelovige in de moederschoot

tot hem sprak: *wandel voor Mijn aangezicht en wees "oprecht"* (Luther: "vroom"). Wat beduidt dat woord nu eigenlijk? Het beduidt, dat Jakob, wat hij was, van ganser harte was. Jakob hinkte niet op twee gedachten, op hem kon men zich verlaten! Hij had een hart voor zijn ouders, voor de zaak, die zijn ouders voorstonden, hij had een geopend oor voor de waarheid Gods. Hij had alzo oren om te horen, wat God de Heere sprak en een hart om op te merken en daarna te doen..... Vindt u het nu ongehoord, dwaas, onoverlegd, onvergeeflijk van Izak, dat hij de goddeloze Ezau zo voortrok boven de Godvrezende stille Jakob, zwijg dan maar liever stil, en zie eens of uzelf niet dikwijls nog veel dwazer en onvergeeflijker gehandeld hebt dan de patriarch Izak!"

De vraag is dus of je kunt stellen dat Jakob hier wel een oprecht man was, maar geen rechtvaardig man. Bij Noach staat ook dat deze oprecht was, maar ook dat hij rechtvaardig was en met God wandelde (Gen. 6:9). Van Job staat dat hij oprecht, vroom, en godvrezende, en wijkende van het kwaad was (Job 1:1). Bij Jakob staat dat zo niet beschreven in deze tekst, maar zoals gezegd handelt het hier niet over. Want er staat ook niet dat Ezau onrechtvaardig was, terwijl hij dat wel was. Het gaat hier dus over de karakter tegenstelling tussen Jakob en Ezau. [MGvdH]

“Toen zeide Jakob: Zweer mij op dezen dag, en hij zwoer hem; en hij verkocht Jakob zijn eerstgeboorte.” (Vers 33)

Jacob handelt niet wreed met zijn broeder, want hij ontroofd hem niets, maar verlangt slechts bevestiging van **het hem van Godswegen geschonken recht**, en doet dit met het vrome doel, om **het geloof aan zijn uitverkiezing** daardoor te versterken. Intussen merke men Ezau's gevoelloosheid op, dat hij niet aarzelt met aanroeping van Gods Naam zijn eerstgeboorterecht te verkopen. Schoon hij eerst uit honger, als door razernij bezielde, ondoordacht naar het kooksel zou heengesneld zijn, had, toen een eed geëist werd, toch enige Godsvrucht bij hem moeten opkomen, om hem af te brengen van zijn onedele begeerlijkheid. Doch daar hij geneigd was tot de begeerlijkheid zijns buiks, maakte hij God tot een getuige van zijn ondankbaarheid.

“En Jakob gaf Ezau brood en het linzenkooksel; en hij at en dronk, en hij stond op en ging heen; also verachtte Ezau de eerstgeboorte.” (Vers 34)

Schoon op het eerste gezicht het verhaal beuzelachtig en overtollig schijnt te zijn, is het toch van groot belang. **Want allereerst prijst Mozes de vroomheid van de heilige Jacob**, dat hij, hakende naar het hemelse leven, de begeerte naar spijs kon beteugelen. Wat hij gaf was geen aalmoes, want door de spijs klaar te maken tot stilling van den honger, had hij zijn maag des te meer geprikkeld. Om dus de honger te verdragen, moest hij zich geweld aandoen. Maar nooit zou hij in staat geweest zijn, op die wijze het vlees te bedwingen, zo niet in hem het **geestelijk verlangen naar een beter leven** zich had laten gelden. Van de andere kant wordt met weinige woorden nadrukkelijk de zorgeloosheid van zijn broeder Ezau vertolkt: „Hij at, hij dronk, hij stond op, hij ging heen.” Waartoe worden deze vier dingen genoemd? Opdat wij zouden weten, wat terstond daarop ook volgt, dat hij dat onvergelijklijk goed, waarvan hij beroofd was, voor niets heeft geacht. Geschiedschrijvers verheerlijken de klacht van een gevangen Spartaan. Het leger, langen tijd ingesloten, had zich uit gebrek aan water aan de vijanden overgegeven. Nadat zij uit de rivier hadden gedronken, riep hij uit: O, makkers! om welk een gering genot hebben wij een onschatbaar

Jakob reeds een waar gelovige in de moederschoot

goed verloren! *Die* ongelukkige door het lessen van de dorst tot zichzelf gekomen, zuchtte over het verlies der vrijheid. Ezaü echter verzadigd zijnde, bedenkt niet, dat hij van een veel voornamer goed dan honderd levens is beroofd, door wat voedsel voor een half uur te kopen. Zo plegen alle goddelozen te doen. Vervreemd van het hemelse leven, gevoelen zij niet, dat hun enige schade wordt aangedaan, totdat God van de hemel bliksemt. Zolang zij de wensen van het vlees verkrijgen, verachten zij Gods toorn, en zo komt het, dat ze gevoelloos in hun verderf lopen. Laten wij hieruit leren, als wij somtijds door de verloksele der wereld bedrogen, van de rechte weg zijn afgeweken, snel onszelf wakker te schudden.

Genesis 27

“Misschien zal mij mijn vader betasten, en ik zal in zijn ogen zijn als een bedrieger; zo zou ik een vloek over mij halen en niet een zegen.” (Vers 12)

Dat Jacob niet uit eigen beweging tot zijn vader gaat, ja veeleer vreesde, dat hij betrapt zou worden op onbeschaamdheid en vervloekt worden, is geheel in strijd met het geloof. Want als Rom. 14 : 23, de Apostel leert, dat al, wat niet uit het geloof is, zondig is, spoort hij de kinderen Gods aan tot die gematigdheid, dat ze niets durven aanvangen met een twijfelachtig of verward gemoed. Deze zekerheid is de enige regel om goed te handelen. Steunende op Gods bevel, moeten wij onbevreesd gaan, waarheen Hij ook ons roept. Door dus in zijn hart te weifelen, toont Jacob dat hij het geloof mist, en schoon hij althans niet geheel daarvan verstoken was, wordt toch in dit opzicht zijne tekortkoming berispt. Maar uit dit voorbeeld leren wij weer, dat het geloof niet altoos wordt uitgeblust door een bijzondere zonde. **Toch mag, als God soms zijne knechten hierin toegeeft, dat hij hetgeen verkeerdelijk door hen wordt gedaan tot hunne behoudenis doet keren, daaruit door ons geen vrijheid tot zondigen worden afgeleid, 't Is door Gods verwonderlijke barmhartigheid gekomen, dat Jacob niet vervallen is verklaard van de genade der aanneming.** Wie is er, die zich niet liever in acht neemt, dan al te stoutmoedig te worden? Als wij echter zien, dat zijn geloof door aarzeling is beneveld, moeten wij leren, om van den Heere te vragen den geest der voorzichtigheid, om al onze schreden te besturen. Hierbij komt een andere, niet geringe dwaling; want waarom is hij niet eer bang voor God, dan voor den toorn zijns vaders? Waarom komt het niet in hem op, dat een schandelijke vlek de heilige roeping Gods bezoedelt, als Hij door leugen schijnt gekocht te zijn? Want schoon hij zag op het rechte einde, stond het hem toch niet vrij, om langs dat verkeerde kanaal zijn doel te bereiken. Toch is het intussen buiten twijfel, of tussen die beletselen heeft het geloof uitgeblonken. Want wat was de reden, waarom hij de eenvoudige en voor het oog ijdele wensen zijns vaders stelde boven zijne rust, die hij destijds genoot, boven zijn eigen voordeel, ja kortom boven zijn eigen leven? Naar het vlees was de zegen zijns Vaders, waarnaar hij zo begerig was, een denkbeeldige zaak, zodat hij moedwillig zich in groot gevaar stortte. Waartoe zou dit dienen, zoo hij niet aan het eenvoudige woord Gods zich vastklemde en de nog in duister gehulde verwachting hoger stelde, dan het aangename leven, dat hij leidde? Reken hierbij nog dit: dat de vrees voor den toorn zijns vaders ontstond uit de ware vreze Gods. Immers hij zegt bang te zijn dat hij een vloek over zijn hoofd zal brengen. Toch zou hij niet zoo bang geweest zijn voor een berisping, zo hij niet de genade, die bij zijn vader berustte, hoger had geschat dan duizend levens. Hij vreesde dus voor zijn vader met het oog op God, van wie deze de dienaar was. Want als de Heere ons op aarde ziet ronddwalen, leidt hij ons tot Zich door de hand van mensen.

“En zijn moeder zeide tot hem: Uw vloek zij op mij, mijn zoon; hoor alleen naar mijn stem en ga, haal ze mij.” (Vers 13)

Wederom zondigt Rebecca hier, omdat zij zozeer brandt van overhaastige ijver, dat ze niet bedenkt, dat God afkeurt, hetgeen met verkeerde middelen wordt gezocht. Onbevreesd maakt zij zichzelf als een met de vloek beladen. Vanwaar toch dit vaste vertrouwen? Zij was toch niet door een bevel Gods onderricht, maar had het plan in haar eigen brein beraamd. Niemand toch zal ontkennen, dat deze ijver, hoe verkeerd ook, uit Godsvrucht zowel als uit bijzondere eerbied voor Gods woord is voortgevloeid. Want daar zij door de Godspraak was

Jakob reeds een waar gelovige in de moederschoot

onderricht, dat Jacob voor God de meerdere was, stelde zij al het zichtbare der wereld en de inspraak van haar natuurlijk gevoel achter bij zijn verborgene uitverkiezing. Uit dit voorbeeld leren wij dus, dat elk bedaard en voorzichtig moet blijven binnen de perken zijner roeping, en niet verder mag gaan, dan de Heere in zijn Woord ons toelaat.

“En Jakob zeide tot zijn vader: Ik ben Ezau, uw eerstgeborene; ik heb gedaan gelijk als gij tot mij gesproken hadt; sta toch op, zit en eet van mijn wildbraad, opdat uw ziel mij zegene.” (Vers 19)

In het eerst was Jacob beschroomd en bevreesd, thans legt hij alle vrees af, en liegt hij zonder schroom. Uit dit voorbeeld leren wij, dat als iemand eenmaal de wettige grenzen van zijn plicht heeft overschreden, er geen grens is van de bandeloosheid. En daarom is er niets beters, dan dat elk zich houdt binnen de van Godswege gestelde perken en niet door meer te ondernemen, dan geoorloofd is, de deur openzet voor satan. Reeds vroeger heb ik aangetoond, hoezeer het in strijd is met het geloof, dat hij de zegening met bedrog zoekt te verkrijgen en zich leugenachtig indringt. **Want deze opzettelijke zonde en afwijking van de rechte weg was geen beletsel voor het eenmaal door de Godspraak ontstane geloof om zijn loop te houden.** Dat hij om zijn spoedige terugkeer te verontschuldigen zegt, dat hem door God een wildbraad is tegemoet gevoerd, daarmee spreekt hij tegen de regel der Godsvrucht in, en zondigt hij door Gods heilige Naam met leugens te bezoedelen. Zo is, als men eenmaal van de waarheid is afgeweken, die eerbied, die men schijnbaar aan God toebrengt, niets anders dan een ontheiliging van Zijne heerlijkheid. De gunstige uitslag der jacht aan Gods voorzienigheid toe te kennen is goed, anders zouden wij gaan denken, dat er toevallig goed is; maar als Jacob vals voorgeeft, dat God de Gever is van dat goede, dat hem niet is ontmoet, en als hij dat zegt, om zijn bedrog te bedekken, dan is dat niet vrij van onrecht.

“En Izak zeide tot Jakob: Nader toch, dat ik u betaste, mijn zoon, of gij mijn zoon Ezau zelf zijt of niet.” (Vers 21)

Dat hij zijn oordeel opmaakt uit betasten en niet uit de stem, is niet in overeenstemming met de aard des geloofs. Wat dus de persoon betreft heeft de dwaling geheel zijn geest beheerst. Toch is dit niet met kalme onverschilligheid geschied, omdat hij zich nauwkeurig, ja schroomvallig naar alle zijden heenwendt, om zijn eerstgeborene niet van zijn recht te beroven. **Doch de Heere wilde aldus zijn zinnen verstompen, deels om te tonen, dat de mensen vergeefse moeite doen, om zijn eenmaal genomen besluit te veranderen, (want het kan niet anders, of zijn raad blijft vast en onbewogen, ook al strijdt de gehele wereld daartegen) deels ook om de verkeerde liefde, waarmee Izak aan zijn eerstgeboren zoon hing, met een kastijding van dien aard te berispen.** Want vanwaar anders zulk een nieuwsgierig onderzoek, dan dat de onmatige liefde voor Ezau zijn gehele hart beheerste en hem van de Godspraak afkeerde? Omdat hij dus meer dan betamelijk toegaf aan zijn natuur, verdient hij in beide opzichten blind te zijn. Men zij daarom te meer op zijne hoede, om in het verrichten van het werk Gods niet den teugel te vieren aan onze menselijke hartstochten.

Jakob reeds een waar gelovige in de moederschoot

Genesis 28

Dat de Heere Zijn kinderen nabij is, wanneer zij neergedrukt en met allerlei lijden bezwaard zijn, dat willen wij u eens doen zien uit het leven van de aartsvader Jakob, en wel meer bijzonder naar hetgeen wij lezen: Genesis 28:10-16. Aldus Kohlbrügge in zijn Schriftverklaring.

Kohlbrügge vervolgt verder: “Daar ligt nu Jakob met zijn hoofd op een harde steen. **Hij is in eigen oog niets dan een goddeloze. Hoewel hij in waarheid godvrezend, vroom en oprecht is, zo was hij nochtans niets dan een goddeloze, omdat hij niet kon geloven.** „ Als ik in het ouderlijk huis rustig mag blijven zitten, als ik de mij beloofde zegen ontvang en geniet, en Ezaü, die mij geplaagd en getiranniseerd heeft, de woestijn in moet, ja, dán kan ik wel geloven. Maar als de zaak omgekeerd is, als ik het huis uit moet, als mij, die de belofte Gods heb ontvangen, alle golven en baren over het hoofd gaan, en Ezaü, mijn verdrukker en belager, in ruimte en schijnbaar Goddelijke zegen daarheen mag leven, ... ach, waar blijft dan mijn geloof? O, hoe bang en benauwd wordt het mij dan om ’t hart. En zie, dat is nu juist mijn zonde en ellende, mijn dood en verderf, dat ik dat niet alles rustig in „s Heeren hand over kan laten, dat ik niet genoeg heb aan Zijn Goddelijke zegen. Dan kan mij die immers ook niet ontgaan, al verzonk ook de gehele zichtbare schepping voor mijn oog, ja, al gingen hemel en aarde voor mij onder!” O, wat verwekt dat een bange zielestrijd, wat kan dat het hart toeschroeven en benauwen, die schijnbare tegenspraak tussen de beloften Gods en wat wij beleven! Men meende een veilige herberg, een veilig toevluchtsoord gevonden te hebben, en men vindt een harde steen onder de blote hemel! Daar ligt nu de arme Jakob, hij niets dan een arm zondaar; wel heeft hij de zegen van zijn vader ontvangen. Maar de zielsvijand fluistert hem toe: „Die zegen zal niet op u rusten. Want u hebt die niet wettelijk ontvangen. Maar hebt u die door bedrog toegeëigend.”

“En God almachtig zegene u, en make u vruchtbaar en vermenigvuldige u, dat gij tot een hoop volken wordt. En Hij geve u den zegen van Abraham, u en uw zaad met u; opdat gij erfelijk bezit het land uwer vreemdelingschappen, hetwelk God Abraham gegeven heeft. Alzo zond Izaak Jakob weg, dat hij toog naar Paddan-Aram, tot Laban, den zoon van Béthuël, den Syriër, den broeder van Rebekka, Jakobs en Ezaüs moeder.” (Vers 3-5)

Nu volgt de formele zegening, die in woorden wel enigszins afwijkt van de eerste, maar toch hetzelfde oogmerk heeft. Ten eerste wenst hij, dat Jacob door de Heere gezegend worde, d.w.z. vermeerderd en uitgebreid wordt in zijn zaad, opdat hij zou toenemen tot een hoop volkeren, d.i. vele volken zou verwekken, die tot één lichaam, onder één hoofd zouden samenvloeien, 't Is alsof hij gezegd had : „Uit u zullen onderscheidene stammen voortkomen, die samen één volk zullen vormen". En dit nu is enigermate vervuld, toen Mozes het volk in dertien afdelingen verdeelde. Toch zag Izaak ook verder, n.l. dat eindelijk uit tal van volken mensen zouden verzameld worden in het huis Zijns Zoons, opdat op die wijze uit een grote en te voren verspreide menigte één geheel zou worden.

Want het lijdt geen twijfel, of hij wilde overleveren hetgeen hij ontvangen had. Daarom herinnert hij ook terstond aan het eerste verbond, en leidt hij deze zegening daaruit af als de bron. 't Is alsof hij zei, dat hij al de rechten, die hij van zijn vader had ontvangen op hem overdroeg, opdat de erfenis van het leven bij hem zou blijven, overeenkomstig het verbond

Jakob reeds een waar gelovige in de moederschoot

Gods met Abraham gesloten. **Zij, die menen, dat dit bij wijze van vergelijking is gezegd, alsof Jacob verlangde, dat alle weldaden, die God te voren aan Abraham geschonken had, in dezelfde mate aan zijn zoon zouden geschonken worden, verzwakken teveel de betekenis van die woorden.** Want daar God op die voorwaarde zijn verbond met Abraham had gesloten, dat het bij zijn nakomelingen zou blijven, moest bij zijn persoon, als bij de wortel het begin worden gemaakt. Izaäk benoemde dus zijnen zoon Jacob tot erfgenaam van Abraham, om opvolger te zijn van de bij hem bewaarde zegening en het hem beloofde zaad. Nog duidelijker komt dit uit in hetgeen volgt, als hij hem de heerschappij over het land toewijst, omdat het aan Abraham was gegeven. Voorts zien wij in dit stuk, met welk een standvastig geloof de heilige vaders op het woord Gods vertrouwden. De verzoeking was toch niet gering, om als gasten en vreemdelingen rond te zwerven in een land, welks bezit reeds voor honderd jaren hun van Godswege was toegezegd. Wij zien immers, dat zij in hun ronddwalen en in hun onrustig leven hetgeen de Heere beloofd had niet lager schatten, dan wanneer hun reeds het volle genot daarvan geschonken was. En dit is het ware kenmerk des geloofs, dat wij, steunende op Gods Woord alleen, hoezeer wij geslingerd worden te midden van de wisselingen der wereld, even standvastig blijven staan, alsof reeds onze woonplaats in de hemelen was gevestigd. Nadrukkelijk versterkt Izaäk dan ook zijn zoon tegen deze beproeving, door het land, waarover hij hem tot heer stelde te noemen, het land zijner omzwervingen. Met deze woorden geeft hij te kennen, dat het wel kan zijn, dat zijn gehele leven een omzwerven zou zijn, maar dat dit niets afdeed aan de vastigheid van Gods belofte, opdat hij daarmee alleen vergenoegd, geduldig den tijd der openbaring zou afwachten. Ook schijnt het meervoudig getal iets groters uit te drukken, n.l. dat Jacob niet slechts eenmaal, maar op onderscheidene wijzen en onophoudelijk een pelgrim zou zijn.

Wijl echter de Hebreeuwse uitdrukking niet altijd zulk een nadruk heeft, hecht ik geen grote waarde aan deze zaak. **Dit verdient meer opmerking, dat Jacobs geloof** op een ernstige en harde proef wordt gesteld, daar hem enkel slechts met het woord het land wordt beloofd, terwijl hij metterdaad juist om diezelfde reden ver wondt weggerukt van dat land. Want het schijnt, dat hij voor de gek wordt gehouden, daar hij toch bevel krijgt, om zich van het bezit des lands te verzekeren, en dat hij dit verlatende en op bevel vaarwel zeggende, in verre ballingschap weggaat.

“En hij droomde; en zie, een ladder was gesteld op de aarde, welker opperste aan den hemel raakte; en zie, de engelen Gods klommen daarbij op en neder.” (Vers 12)

Hier verhaalt Mozes hoe gunstig de Heere zijn knecht tegemoet kwam, en gelijk men dat noemt op het rechte tijdstip. Want wie zou niet gezegd hebben, dat de heilige Jacob door God werd veronachtzaamd, daar hij aan het geweld der wilde dieren blootgesteld, en aan alle geweld van hemel en aarde, niet de minste hulp noch verlichting vond?

Maar toen hij aldus tot den uitersten nood was gebracht, strekte de Heere plotseling de hand naar hem uit, terwijl Hij zijn zwarigheden door een duidelijke openbaring wonderlijk verlichtte. **Gelijk dus vroeger zijn onoverwinnelijke volharding uitblonk, zo geeft de Heere thans een bewonderenswaardig blijk van Zijn vaderlijke zorg jegens zijn gelovigen.** Nu zijn drie dingen hier achtereenvolgens op te merken. Ten eerste, dat de Heere aan Jacob in een droom verscheen. Ten tweede de aard der verschijning, gelijk die door Mozes wordt beschreven Num. 12 : 6. Ten derde, de woorden van de Godspraak. Als er melding wordt gemaakt van een droom, wordt zonder twijfel bedoeld die bepaalde wijze van openbaring, die de Heere gewoonlijk jegens zijn knechten gebruikte. Jacob wist dus, dat deze droom hem

Jakob reeds een waar gelovige in de moederschoot

van Godswege werd gegeven, en dat ze verschilde van gewone dromen. Dit nu drukken Mozes woorden uit, als hij zegt, dat God is verschenen in een droom. Want Jacob kon God niet zien, noch kon hij zijn tegenwoordigheid gevoelen, zo niet zijn Majesteit door zekere kentekenen was aangeduid.

Zie, een ladder. Hier wordt de vorm der verschijning meegedeeld, die van grote betekenis is, omdat God zich vertoonde, zittende op de ladder, waarvan de uiteinden hemel en aarde raakten, en welke de Engelen droeg, zodat zij op en neer gingen van de hemel naar de aarde. Dat door enkele Joden de ladder gehouden wordt voor de gedaante der Goddelijke voorzienigheid, die hemel en aarde omvat, kan niet passen, want dan zou God beter een ander teken hebben kunnen geven. Maar voor ons, die dit beginsel vasthouden, dat Gods verbond op Christus is gegrond en dat Christus altoos hetzelfde eeuwige Beeld des Vaders is geweest, waarin Hij zich aan de heilige Vaders openbaarde, voor ons is er in dit gezicht niets verwards noch dubbelzinnigs. Want daar wij mensen door de zonde van God zijn vervreemd, zien wij, al vervult Hij zelf alles met Zijne goedheid en al onderhoudt Hij ons, toch niets van deze betrekking, zodat deze van hare zijde ons niet tot Hem aantrekt. Ja veeleer is er zulk een afstand, dat wij, menende dat Hij van ons afkerig is, Hem van onze zijde ontvluchten. Voorts staan de Engelen, aan wie de bewaking van het menselijk geslacht is toevertrouwd, hoe ijverig ze zich ook op hun taak toeleggen, toch niet met ons in onderlinge gemeenschap, zodat hunne nabijheid voor ons iets gemeenzaams en merkbaars zou zijn. Christus alleen is het dus, die de hemel met de aarde verbindt; Hij is de enige Middelaar, die van de hemel tot de aarde kan reiken. Hij is het ook, door wie de volheid van alle hemelse goederen van boven op ons neerdaalt, en door wie wij van onze kant tot God opklimmen. Daar Hij het Hoofd is der Engelen, is Hij het ook, die gemaakt heeft, dat zij zijn leden, die op aarde zijn, zouden dienen. Derhalve komt, gelijk wij lezen Joh. 1: 5, Hem in de eigenlijke zin die *eer* toe, dat na Zijn openbaring in de wereld de Engelen opklimmen en nederdalen op Hem. Als wij dus zeggen, dat de ladder het beeld is van Christus, dan heeft deze verklaring niets gedrongens. Want de gelijkenis van een ladder past zeer wel bij de Middelaar, door wie, met behulp van de Engelen, gerechtigheid en leven, en alle genadegaven van den Heilige Geest, trapsgewijze tot ons afdalen. Ook wij, die niet slechts aan de aarde gebonden waren, maar in den afgrond der vervloeking en in de hel zelf waren neergedaald, klimmen door Hem op tot God. Op de ladder nu zit de God der legerscharen, want in Christus woont de volheid der godheid, en daarvandaan komt het ook, dat hij tot aan de hemel reikt. Want schoon ook aan Zijn menselijke natuur door den vader alle macht is gegeven, zou Hij toch niet waarlijk de steun van ons geloof kunnen zijn, zo Hij niet was, God geopenbaard in het vlees. Het is geen hinderpaal hiervoor, dat Christus' lichaam begrensd is, zodat Hij hemel en aarde in het geheel niet zou kunnen vervullen, want Zijn genade en goedheid is overal verspreid. Daarom klom Hij ook volgens het getuigenis van Paulus ten hemel op, opdat Hij alles zou vervullen. Zij, die het bijwoord "al" vertalen door „bijna", bederven de gehele zin. Mozes wilde uitdrukken, dat de volheid der Godheid woonde in de persoon van de Middelaar. Nu kwam Christus niet maar tot ons, maar Hij nam onze natuur aan, opdat Hij ons één met zich zou maken. **Dat nu de ladder het symbool was van Christus, wordt ook door deze reden nog nader bevestigd, dat niets hier beter paste, dan dat God het Verbond des eeuwigen levens in Zijn Zoon aan Zijnen knecht Jacob bevestigde.** En hieruit putten wij een onschatbare blijdschap, dat wij horen, dat Christus uitmunt boven alle schepselen en toch Zich met ons heeft verenigd. Wel moet Gods Majesteit, die zich hier vertoont, ons vrees inboezemen, zodat alle knie zich buigt voor

Jakob reeds een waar gelovige in de moederschoot

Christus, en dat alle schepselen Hem ontzien en aanbidden, en dat voor Zijn aangezicht alle vlees zwijgt. Doch tevens wordt ons een vriendelijk en liefelijk beeld van Hem voor de ogen geschilderd, opdat wij zouden weten, dat door zijn afdalen de hemel voor ons is ontsloten en de Engelen met ons bevriend zijn geworden. Want daaruit ontstaat een broederlijke gemeenschap van ons met hen, dat ons beider gemeenschappelijk Hoofd een woonplaats had op aarde.

“Toen nu Jakob van zijn slaap ontwaakte, zeide hij: Gewisselijk is de HEERE aan deze plaats, en ik heb het niet geweten.” (Vers 16)

„En Jacob ontwaakte” Andermaal verzekert Mozes dat de droom geen gewone geweest is. Want die ontwaakt, weet ten minste alsdan, dat hij door dromen is misleid. God echter gaf een teken aan het gemoed van zijn knecht, opdat hij bij het ontwaken zou weten, dat het een hemelse Godspraak was, die hij in zijn slaap had gehoord. Voorts beschuldigt Jacob uit eigen beweging zichzelf in zijn woorden, terwijl hij Gods goedheid verheft, daar Hij ongevraagd hem met zijn verschijning heeft verwaardigd. Jacob toch meende, dat hij daar alleen was, maar thans, nadat hem God is verschenen, verwondert hij zich en roept hij uit, dat hij meer heeft ontvangen, dan hij had durven verwachten. Toch lijdt het geen twijfel, of Jacob heeft God aangeroepen, terwijl hij overtuigd was, dat God hem tot leidsman op de weg zou zijn. Maar omdat zijn geloof niet zo ver was gegaan, dat hij overtuigd was van Gods nabijheid, roemt hij met recht deze genade. Alzo hebben ook wij, zo dikwijls de Heere ons voorkomt en meer geeft, dan ons verstand heeft uitgedacht, op het voorbeeld van onze vader ons te verwonderen, dat God ons nabij is geweest. Overigens als elk onzer bedenkt, hoe klein zijn geloof is, zal er altoos voor allen een rechtmatige reden bestaan, om aldus te spreken; want wie kan de grote massa gaven begrijpen, waarmee God ons plotseling overlaadt?

Hij geeft het Zijn beminden als in de slaap (Psalm 127:2)[MGvdH]

Naschrift (MGvdH)

Hierboven is een gedeelte uit de verklaring van Calvijn en enkele delen uit de Schriftverklaring van Kohlbrügge over de genoemde teksten opgenomen. Op heldere wijze komt naar voren dat Jakob reeds vóór Bethel een kind Gods was, alhoewel hij de zegen via bedrog alsnog heeft verkregen.

De opvattingen doen wel gestand dat de rechtvaardigmaking plaatsvond in Pniël, omdat daar na de worsteling van de Man met Jakob, Jakob een nieuwe naam krijgt, namelijk Israël, en omdat Jakob zegt: “Ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht en mijn ziel is gered geweest”. Men leert dan dat Jakob in Bethel een oud-testamentische openbaring van de Middelaar kreeg te beleven en in Pniël een toegepaste Middelaar, waar toen zijn schuld is vergeven. Bethel zou dan de wedergeboorte zijn en Pniël de rechtvaardigmaking. Dat laatste maken velen dan niet bewust mee, maar is slechts enkelen gegeven. Jakob spreekt echter zijn verwondering uit dat hij niet gestorven was, God gezien hebbende. Vergelijk ook Richteren 6:22-23 waar Gideon vreesde te moeten sterven.

Tegelijk leren dat Jakob vanaf de moederschoot de Heere mocht vrezen en dat bij Bethel zijn schuld bedekt was en bij Pniël vergeven werd, is in tegenspraak met de leer der Schrift.

Jakob reeds een waar gelovige in de moederschoot

Iemand die in waarheid de Heere mag vrezen, is in Christus, en heeft vergeving van zonden. In het leven der genade kan dat zwaar bestreden worden zodat uitgeroepen wordt: “Alle dingen zijn tegen mij!” Toch is het een volk dat op aarde gelukkig gemaakt wordt (Ps. 41:3) en weet in Wien ze geloofd heeft.

Er wordt echter ook wel geleerd dat in Bethel de rechtvaardigmaking plaatsvindt (eerste bekering) en dat Pniël een nadere weldaad is, ofwel ook een tweede bekering (Lukas 22:32). Bethel is dan een zuiver beeld van de rechtvaardigmaking van de goddeloze. Hoewel deze gedachte aannemelijk lijkt moeten we toch op grond van de teksten uit Genesis 25 anders concluderen. De vraag is ook of we mogen stellen dat Jakob een bedrieger was voor Bethel en een bewijs van zijn onbekeerd zijn. De kanttekeningen zeggen bij Genesis 27:19 het volgende ter overweging: “Het is wel prijselijk in Jakob, dat hij het recht der eerstgeboorte in grote waarde houdt, en met ernst begeert; maar misprijselijk is de weg dien hij ingaat, zich met onwaarheid behelpende. Het eerste was in hem van God, door het geloof aan Zijn beloften; het andere van hemzelf, door de zwakheid der verdorven natuur.”

Vader Izaäk zegende Jakob niet als zijnde nog onder de Wet, maar een man die onder de genade was. (Zo geve u dan God, Gen. 27:28. Het hebreeuwse woord *u'ithn* betekent dat God zal geven. Het is dus niet alleen een wens maar ook een belofte) De zondige handelswijze van Jakob doet in het geheel niet mee. Izak had tevens laakbaar gehandeld (Gen. 25:28). Daar staat de HEERE echter boven. Hij volvoert Zijn raad! Als Hij zegent, wie zal dan keren? Zelfs de blindheid op hoge ouderdom van Izak moest meewerken! Toch mocht Izaäk in geloof de zegen uitspreken aangaande Jakob en Ezaü en hun nakomelingen (Hebr. 11:20). Voor dat Jakob vertrekt zegent Izak hem nogmaals (Gen. 28:1-5).

Jakob was al reeds een waar gelovige in de moederschoot, gelijk ook Johannes de Doper dat was in de moederschoot van Elisabeth. De worsteling tussen Jakob en Ezaü in het lichaam van hun moeder stelt de worsteling voor tussen het koninkrijk Gods en het rijk van satan. In de wereld hebben het zaad van de vrouw en het zaad van de slang geworsteld en gestreden vanaf dat er vijandschap tussen hen gezet was (Gen. 3:15). Jakob was in de moederschoot al een type van Christus. Jakob ontving in Bethel zeer heerlijke beloften van God, wordt daardoor gesterkt en getroost en richt een gedenkteken op en doet Gode een gelofte van dankbaarheid. De eerstgeboorte zegen wordt hem daar bevestigd. Jakob werd dus niet in Bethel gerechtvaardigd. De strijd in het leven van Jakob vervolgt verder en uiteindelijk komt hij in Pniël, waar de worsteling met de Man plaatsvindt. Daar heeft Jakob ook de naam Israël gekregen. In Jesaja 49:3 lezen we: “En Hij heeft tot Mij gezegd: ¹²Gij zijt Mijn Knecht, Israël, ¹³door Welken Ik verheerlijkt zal worden”. De kanttekeningen wijzen hierbij op het volgende:

12 Zie Jes. 42:1; 51:16. De zin dezer woorden is: O **Christus**, Gij zijt niet alleen Mijn Knecht, maar Gij zijt ook de rechte Israël, Die met God en Zijn machtigen toorn strijdende, de victorie behouden zult, waarvan Jakob alleen een voorbeeld geweest is, als hij met den Engel des Heeren strijdende, Denzelven overwonnen heeft, waarvan hij den naam Israël gekregen heeft.

13 Of: **in welken**. Anders: **Israël is degene van welken Ik Mij door U roemen zal**. De zin is: Ik beveel U, dat Gij vooreerst Mijn heerlijk Woord zult voordragen den Israëlieten, of dat Gij onder hen allereerst Mijn heerlijkheid zult verkondigen. Zie Matth. 10:6; 15:24. Hand. 13:46; 28:25, enz.

Jakob reeds een waar gelovige in de moederschoot

Jakob is hier dus ook een type van Christus. In Pniël heeft de Heere Zich klaarder geopenbaard aan Jakob, verwrong zijn heup en zegende hem met de naam Israël. Paulus was opgetrokken in de derde hemel en heeft gehoord onuitsprekelijke woorden, die het een mens niet geoorloofd is te spreken. Paulus kreeg een scherpe doorn in zijn vlees, namelijk een engel des satans, opdat hij zich niet zou verheffen. Paulus had driemaal gebeden opdat hij van hem zou wijken (dat lezen we evenwel niet bij Jakob). Paulus kreeg te verstaan: Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. Jakob zou voortaan hinkende voortgaan en ook hetzelfde moeten ervaren. Vrede van Hem die gezegd heeft: *Ik zal de hinkenden behoeden* (Zef. 3: 19). En: *Ik zal haar, die hinkende was, maken tot een overblijfsel* (Micha 4: 7). Jakob was een man die reeds vanaf de baarmoeder de Heere mocht vrezen en meerdere Godsontmoetingen in Christus mocht ontvangen tijdens zijn leven.

We eindigen met Psalm 24:

1 EEN psalm van David. De aarde is des HEEREN, mitsgaders haar volheid, de wereld en die daarin wonen.

2 Want Hij heeft ze gegrond op de zeeën, en heeft ze gevestigd op de rivieren.

3 Wie zal klimmen op den berg des HEEREN? En wie zal staan in de plaats Zijner heiligheid?

4 Die rein van handen en zuiver van hart is, die zijn ziel niet opheft tot ijdelheid, en die niet bedrieglijk zweert.

5 Die zal den zegen ontvangen van den HEERE, en gerechtigheid van den God zijns heils.

6 Dat is het geslacht dergenen die naar Hem vragen, die Uw aangezicht zoeken, dat is Jakob. Sela.

7 Heft uw hoofden op, gij poorten, en verheft u, gij eeuwige deuren, opdat de Koning der ere inga.

8 Wie is de Koning der ere? De HEERE, sterk en geweldig; de HEERE, geweldig in den strijd.

9 Heft uw hoofden op, gij poorten, ja, heft op, gij eeuwige deuren, opdat de Koning der ere inga.

10 Wie is Hij, deze Koning der ere? De HEERE der heirscharen, Die is de Koning der ere. Sela.

Mogen wij tot dat geslacht behoren dergenen die naar Hem vragen, die Uw aangezicht zoeken? Dat is Jakob. De kanttekeningen zeggen zo schoon: "Dat is, dat zijn de rechte kinderen Jakobs, de rechte Israëlieten. Vgl. Joh. 1:48. Rom. 9:6. Anders: **o Jakob**, dat is, o gij ware gemeente, gij geestelijk Israël. Dit is een zaak (wil hij zeggen) waarop gij wel moet letten, als zijnde van groot gewicht in het punt van religie, kerende zich alzo van de aanspraak Gods tot de Kerk."